

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manna Animæ Sev Exercitium Facile Simul Et Fructuosum Illis, Qui Quoquo Modo Vacare Orationi Desiderant

Segneri, Paolo

Dilingæ, 1699

XXIX. Diliges Dominum Deum tuum [et]c. Hoc est primum Mandatum
[et]c. Mar. 12. v. 31.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48281](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48281)

di actum in observantia reliquorum mandatorum *virtualiter* contineri: unde Christus aiebat: *Qui habet mandata mea, & servat, ille est, qui diligit me.* at non continetur *formaliter*, ut ideo fortè Christus non dixerit: *Diligit, sed ille est, qui diligit*, quasi denotando, talem observantiam esse quidem indicium ejus amoris, sed non ipsum *formaliter* amorem: cum certum omnino sit hos actus amoris impliciti, qui non distinguuntur ab observantia dictorum mandatorum, potiùs esse actus obedientiæ, & obsequij erga DEUM ut Dominum, quàm amoris erga DEUM ut finem ultimū. & tamen indubitatum est, etiam ad hos nos obligari, quia jam est sententia damnata tueri oppositum. Verum est, uti præcepta affirmativa non obligant quovis puncto temporis, sed

in debitis circumstantijs, ut in Confessione, sacra Communionis, Eleemosynæ præcepta, ita de observandis, quod nos obligat ad istos explicitos Amoris *super* quos diximus. quæ autem sunt circumstantiæ? meâ sententiâ potes frequentissimè, *Dilige Dominum DEUM tuum &c.* Vides hunc non determinare tibi recipiendum sit in lege Jejunij, Confessionis, Communionis, Eleemosynæ, & aliorum modi, quia nullum temporis circumstantiæ ab amoris debito. Ceteris tamen convenit dictum illud: *Tempus habent*: huic soli non convenit atque hoc sufficit in præsentibus declaratione sententiæ, quæ cum innumeris, quas habet scriptura, præcipuis merito non unam meretur pro sui cognitione depositis.

XXIX.

Diliges Dominum DEUM tuum &c. Hoc est primum Mandatum.
Mar. 12. v. 31.

CONsidera, quomodo præceptum die antecedenti à nobis explicatum dicatur primum: *Hoc est primum mandatum*: & id quidem triplici ex capite. I. quia primum est in intentione ejus, qui dat legem. Istud est præceptum, ad quod alia omnia diriguntur. *finis præcepti est charitas.* 1. Tim. 1. & per consequens primum est in intentione, quia finis aliorum. II. quia est primum in obligatione

ejus, qui legem accipit. quippe illi incumbit observare cetera præcepta quia ad istud referuntur, longè illi incumbet hoc observare, ad quod illa referuntur. III. quia primum in ordine dignitatis inter cetera, quæ constitunt Legem, & quodnam præceptum inveniatur magis proportionatum nobilitati animi humani? Illud quod nobilissimum est, quod in libertatem offendit. & tale est

illud est: *Diligis Dominum DEUM*
Deum &c. quia hoc solum non venit in
 numerum preceptorum, quæ ab invi-
 tis adimplentur. Cetera præcepta non
 ferendi, non adulterandi, non occi-
 dendum &c. sunt ex genere suo magis
 herilis, quia impleri possunt solo ri-
 gore supplicii, quod transgressoribus
 futurum est, non ita hoc præceptum.
 Est enim præceptum amandi, quod
 non de non nisi amando impletur. si
 timor, quod timeas, jam non amas, at-
 que adeo non adimplet præceptum.
 Non est actus magis voluntarius amo-
 randoque nec herilis magis, quo po-
 teris, quis non videt dignitate primum
 esse? *Hoc est primum mandatum.* si
 non est actus magis herilis, quam sit
 amor, ergo nec præceptum, quod re-
 spectu hunc actum. Tu interim pro
 nobilitate tuâ nota, quantam injuriam
 DEO facias actum ejusmodi illi sub-
 trahendo, ut eum tribuas vilissimis
 veteri quinquiliis? Aliud profectò non
 metens, quam ut ille quemadmodum
 serpentis id infligat pro pœna, quod
 sponne tuâ facis, nempe ne unquam
 pedes de terra leves. *Qui in sordibus*
est, sordescat adhuc. Apoc. 22. v. 11. si
 Dominus non tam discretè præcepisset
 amorem, summis precibus esset exor-
 tandus, ut eam tibi daret licentiam,
 tanta illius est dignitas, quâ igitur ra-
 tione non diliges, etiam postquam
 præcepit dicens: *Diliges, &c.*

1. Considera, quemadmodum
 præceptum istud primum est ordine
 dignitatis, quam obtinet, *primum man-*
datum, ita primum quoque esse dele-

ctatione, quam affect. nam si Amor
 est, qui condit & mitigat, quidquid
 reliquis inest austeri, quomodo ipse
 carebit stillâ suavitatis? explicari non
 potest, quantum amando DEO dele-
 ctetur voluntas, delectatur laudando,
 delectatur honorando, delectatur o-
 bediendi, sed sine comparatione mag-
 is delectatur amando. causam acci-
 pe. omnis delectatio provenit ex pro-
 portione inter *potentiam & objectum*,
 quis nescit? sed hoc nõ sufficit: præte-
 rea requiritur unio, ita, ut quod ista est
 arctior, eò etiam delectatio major exi-
 stat. Id in cibo videre est, qui sine
 dubio sapit palato, ob proportionem,
 quæ inter utrumque intercedit, sed
 quando sapit maxime? cum palatum
 cibum sibi arctius conjungit, eam de-
 bito modo masticando, nec obiter so-
 lum gustat, & rursus expuit. Jam ve-
 rò certissimum est objectum magis
 proportionatum voluntati inveniri
 non posse præter DEUM, qui cibus est,
 qui pascit, sed non satiat. certissimum
 quoque est potentiam magis propor-
 tionatam DEO inveniri non posse
 præter voluntatem humanam, quæ est
 palatum, quod equidem pascitur, sed
 non satiatur. unde necesse est arctis-
 simam unionem talis potentia cum
 tali objecto sine dubio maximum af-
 ferre gustum suavitatis. Talis autem
 est, quem Amor facit. Tu non ex-
 peritis, an ita sit: sed interroga tot
 Sanctos, qui sunt experti. O quomo-
 do illorum quisque dicturus est: *Fru-*
ctus ejus dulcis gutturi meo! Cantic. 2.
 v. 3. si non experitis, id neque ab

Tit 3 ob-

objecto provenire potest, neque à potentia, unde ergo? à defectu unionis requisita. te ipsum impende exercitio amoris, impende contemplationi, impende compunctioni, & videbis. tu verò vix gustas cibum, & respuis. *Fruktus ejus dulcis gutturi meo: non ait labiis meis, ait gutturi meo.*

3. Considera, quemadmodum præceptum istud primum est dignitate, & suavitate, ita primum quoque esse utilitate. causa est, quia merces, quæ dari solet exequentibus, quæstus potius quam lucrum dicenda videtur. Ratio exigeret nos potius debitores esse Deo, quod dignetur nos admittere ad amandum, quam DEUM nobis, si illum amare stituamus. Ecce igitur grande beneficium, quod DEUS nobis præstitit, cum dixit: *Diliges Dominum DEUM tuum &c.* fecit, ut hic amor esset lege præscriptus: *Mandatum*: atque ita securos reddidit hunc amorem fore apud ipsum meritorium mercedis, de quo prius merito dubitari posse videbatur. In statu Religioso certi sumus non absque merito futurum, si ambulemus, si conversemur, si cibum vel somnum capiamus: quare? quia fiunt ista ex obedientia præscripto. Ita post hoc præceptum: *Diliges &c.* factum est meritorium amare, quia amando obedimus. ceterum quæ merces debebatur ex natura rei amanti summum Bonum? & tamen faxit DEUS, ut etiam urgente præcepto vel sic ames!

4. Considera rem esse planè obstupescendam, quòd non tu solùm, sed

tanta pars hominum tam sepe adimplendo præcepto, quod in omnibus antecedit in quocumque opere primum mandatum. Verum non posse hic perfectè adimplere, ut meditatione præcedentibus sed neque satagit adimplere, quæ potest, ea applicando meditari, quæ ducunt; unde exultationem merentur: quæ autem sunt hæc merita? primum hoc est, profundè cogitare penetrare tantum Bonum, cuius nobis præcipitur. Beati Celsi cognoscunt *facie ad faciem*: hoc tantum amant. nobis laborandum, ut saltem eminus cognoscamus, *laboros facti illius magnitudinem*, 16. Istud igitur juxta conditionem tuam esto studium: *stante in oculam*. Jer. II. v. 21. cognoscite nobis. ceterum etiam procul visum quam amabilis est. Quæ ab ipso creata sunt, continuo dicuntur, *mes*. Cælum cum stellis sustinentibus quid dicit? dicit, ut amemus *Diliges Dominum DEUM tuum &c.* dicit aër, hoc aqua, hoc terra, *faciunt res omnes ab eo condita*, quòd identidem hoc præceptum *culcent: Diliges Dominum DEUM tuum*, si non audias, inde est, non attendas. si attenderes, non ret imitari virum illum sanctum inambulans baculo subinde terens herbas, saxa, stirpes, & flores arborum jubebatque, ne tam elatâ voce dicerent, ut amet, nam se illi ferenda imparem. necesse igitur te opprobrium ac distractum esse, si non

potro si audis, & non respondes; quod
 dicam tibi, quod olim Satanus di-
 cebat ex ore energumini interrogatus,
 quis es? Ego sum, inquiebat, sed

triste ingemiscens, ego sum illa crea-
 tura expertis amoris, nec aliud ap-
 posuit.
 * * *

XXX.

*Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tanquam te-
 ipsum. Mar. 12. v. 31.*

Considera, quàm sublime sit hoc
 præceptum amandi proximum,
 cum sit secundum, nihilominus
 dicitur simile primo, illi, inquam, de
 DEO amando, de quo prioribus me-
 morationibus egimus. *secundum autem
 simile est illi.* si scire desideres, cur pri-
 mo simile dicatur, ecce capita com-
 pendio perstricta. I. quia obligat
 ut primum. amare DEUM non est
 tantum utilitatis, uti sunt voluntaria
 Paupertas, aut puritas Virginea, sed
 necessitatis. & ideo non potest tantum
 præscribi ad modum consilii, sed vim
 habet præcepti. sic pariter amare pro-
 ximum. *Hoc est præceptum meum. ut
 diligatis invicem, sicut dilexi vos. Jo. 15.*
 II. quia Divinum est sicut primum.
 Amare DEUM non est humane præ-
 ceptionis, sed Divinae. *In dextera ejus
 præcepit lex. Deut. 33. v. 2.* & sic etiam
 amare proximum. *Hoc mandatum
 habemus à DEO, ut, qui diligit Deum,
 diligat & fratrem suum. 1. Joh. 2.* non
 dicitur ab homine, dicitur à DEO. atque
 adeo tali præcepto debent cedere om-
 nes dispositiones humane, omnes ritus,
 consuetudines, & traditiones,
 quando illi directè vel indirectè ad-

versantur. *Obedire oportet DEO magis
 quàm hominibus. Act. 5. v. 29.* III.
 quia morale est, sicut primum. Amare
 DEUM non spectat ad Ceremonialia,
 quæ sunt abrogata à Christo in lege
 sua. nec ad Judicialia, quæ sunt miti-
 gata, sed ad moralia, quæ sunt confir-
 mata. & sic pariter amare proximum:
 unde Christus magnam partem ser-
 monis in monte impendit, ut id libe-
 rarè à finitris interpretationibus, quæ
 sunt factæ, ut perficeret, ut promove-
 ret: aded ut postremis vitæ lux diebus
 posset nominare præceptum novum
 ob formulam pulcherrimam, quam il-
 li dedit non doctrinam duntaxat, sed e-
 xemplo. *Mandatum novum do vo-
 bis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.
 Jo. 15. IV.* quia est naturale, ut pri-
 mum. Amare DEUM non est præcep-
 tum Divinum positivum, sicut est Ba-
 ptismi præceptum: est naturale, quia
 natura dicitur amandum esse à quolibet
 Patre illū magnū & propriū. & sic pari-
 ter amare proximū, quia natura quoq;
 dicitur à quolibet amandū propriū fra-
 trē. *Omne animal diligit simile sibi. Eccl.
 13. 19.* atq; ideo amare proximū non est
 eatenus bonum, quatenus est præcep-
 tum.